

รายงานการสาธารณสุขไทย

ด้านการแพทย์แผนไทย
การแพทย์พื้นบ้าน
และการแพทย์ทางเลือก
2557-2559

10045778

ห้องสมุด วทบ. สุรินทร์

สำนักงานข้อมูลและคลังความรู้
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	[3]
รายนามผู้จัดทำเฉพาะบท	[4]
บทที่ 1 ทิศทางที่ท้าทายในการพัฒนาการแพทย์แผนไทย	1
1.1 สามเสาหลักในการพัฒนาการแพทย์แผนไทย	1
1.2 จุดเปลี่ยนของการพัฒนาการแพทย์แผนไทยในอนาคต	5
1.3 การขับเคลื่อนการแพทย์แผนไทย	9
1.4 บทสรุป	12
บทที่ 2 การพัฒนาสมุนไพรไทยเพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพและความยั่งยืนของเศรษฐกิจไทย	13
2.1 สถานการณ์และแนวโน้มตลาดสมุนไพร	15
2.2 ตลาดสมุนไพรในประเทศไทย	19
2.3 สภาพปัญหาด้านสมุนไพรของประเทศไทย	29
2.4 ทิศทางการพัฒนาสมุนไพรไทยในระดับชาติ	32
2.5 แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2564	33
2.6 บทสรุป	40
บทที่ 3 ระบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	41
3.1 การพัฒนาระบบบริการสาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน	42
3.2 การพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนจีน	55
3.3 กำลังคนด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้าน	61
3.4 สถานบริการด้านการแพทย์แผนไทย	78
3.5 การเข้าถึง และการใช้บริการการแพทย์แผนไทย	80
3.6 รายงานและงบประมาณด้านการแพทย์แผนไทย	88
บทที่ 4 หนึ่งทศวรรษแห่งการจัดการองค์ความรู้การแพทย์พื้นบ้าน	93
4.1 บทนำ	93
4.2 การพัฒนาด้านนโยบาย	96
4.3 การจัดการความรู้และการวิจัย : บทเรียนการรวบรวมศึกษาองค์ความรู้เชิงปฏิบัติด้านภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน	120
4.4 การจัดการความรู้และการวิจัยการแพทย์พื้นบ้าน : บทเรียนด้านกระบวนการและวิธีการ	164
4.5 เครือข่ายการแพทย์พื้นบ้าน 6 ประเทศลุ่มน้ำโขง : ความร่วมมือนานาชาติเพื่อการขับเคลื่อนงานการพัฒนาด้านนโยบาย	168
4.6 บทส่งท้าย	171

	หน้า
บทที่ 5 สถานการณ์การขับเคลื่อนการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ของประเทศไทย	173
5.1 การพัฒนาระบบและกลไกการดำเนินการ	177
5.2 การอนุรักษ์ คุ้มครองตามพระราชบัญญัติ	178
5.3 การเฝ้าระวัง และพิทักษ์สิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร	197
5.4 การดำเนินการและประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ	199
5.5 การสนับสนุน ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของนายทะเบียนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542	201
5.6 ระบบสารสนเทศองค์ความรู้ดิจิทัลภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และสมุนไพร (Thai Traditional Digital Knowledge Library: TTDKL)	202
5.7 บทเรียนการดำเนินงานคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิมในต่างประเทศ	214
5.7.1 กรณีศึกษาการแบ่งปันผลประโยชน์จากภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิมของ ชนเผ่ากานี ณ เมืองเคราลา ประเทศอินเดีย	214
5.7.2 การประชุม WIPO Intergovernmental Committee on Intellectual Property and Genetic Resources Traditional Knowledge and Folklore: WIPO IGC	217
5.8 อภิปราย สรุป และข้อเสนอแนะ	221
บทที่ 6 ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการแพทย์ดั้งเดิม การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก	227
6.1 ความร่วมมือด้านการแพทย์ดั้งเดิมในกรอบอาเซียน	227
6.2 ความร่วมมือด้านการแพทย์ดั้งเดิมในกรอบบิมสเทค	231
6.3 ความร่วมมือด้านการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ดั้งเดิมในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง	232
6.4 ความร่วมมือการพัฒนาฐานข้อมูลยาจากสมุนไพรในกรอบความร่วมมือเอเปค	235
6.5 ความร่วมมือด้านการแพทย์ดั้งเดิมกับองค์การอนามัยโลก	236
6.6 ความร่วมมือทวิภาคี	239
บทที่ 7 การปฏิรูปการแพทย์แผนไทยสู่ความยั่งยืน	245
7.1 ทำไมต้องปฏิรูปการแพทย์แผนไทย?	246
7.2 สถานการณ์การแพทย์แผนไทยและสภาพปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไข	250
7.3 แนวทางการปฏิรูปการแพทย์แผนไทยสู่ความยั่งยืน	267
7.4 บทสรุป	279
บรรณานุกรม	281